

מאמרי הראיה חלק א: גדול וגבור, הספד על ר' שמואל מוהליבר זצ"ל

בתוך השדרה הרוחנית שלנו, בתוך השדרה של גדולי התורה וגאוניה, ישנם שני סוגים של גדולים: גדולים סתמיים, בלי כל שם לוויי וגדולים גבורים.

אולם אנחנו, אשר דלדוליה של הגלות הארוכה והממושכה לקחו ושללו מאתנו את הטעם הטוב של הדר הגבורה, אנחנו הננו מסוגלים יותר להבין את הערכתם של הגדולים הסתמיים, או לכל היותר את ערכם של אלה הגדולים אשר צד הגבורה שלהם איננו כלום ואיננו ניכר בעליל, אבל קשה לנו להבין כראוי את ערך גדולתם של הגדולים הגבורים; אנחנו, ספוגי הגלות, כיון שאנו באים להסביר את ערכם של הגדולים הנאזרים גם בגבורה, את אלה הגדולים "אנשי החיל" שכל הויתם והנהגתם מלאה גבורה גלויה, את אלה הגדולים שיש בהם גם בהתגלות מתוכן החיים והגודל הקדמוני של הזמן אשר "גאותם של ישראל" עוד לא נטלה מהם "ונתנה לאומות העולם" הרי אנו מתלבטים מאד בדרך הערכתם של הגדולים האלה מתוך הסברה טבעית תמימה.

כשנפשו של אדם מוצאת לה ספוק בתפיסתה של החיים הרוחניים, בשורה אחת מיוחדת ומאוחדת, בצורה שיש בה אמנם עושר גדול רב והיא כוללת ומקפת אמנם הרבה פרטים וסעיפים, מכל מקום מאחר שכל הפרטים והסעפים הללו הם הולכים על כונה אחת ורוח אחד, אפילו אם יגיע האדם בצורה זו למדה של גדלות וגאונות איננו צריך לקרוא לעזרה את תוכן הגבורה בעבודת חיי הרוח שלו ואיננו צריך להצטיין בתור גבור בעבודתו מאחר שהיא מרוכזה בתוך סוג אחד, וצורה אחת ותכונה אחת להם.

ואולם במצב נפש, כששני סוגים שונים של תפיסת חיים מוצאים להם מקום בלבו של אדם, שני סוגים שסבות שונות גרמו להם להיות מרוחקים זה מזה אז על האדם להתאזר בגבורה כדי לכבוש את כח האיתנים הזה עד כדי לאחד את הזרמים השונים האלה שיהיו שניהם הולכים למקום אחד ושיתארגנו יפה יפה בלב אחד ושניהם בבת אחת יתמלאו במדה הראויה המתאימה.

ושני סוגים של תפיסת חיים רוחניים מוצאים להם מקום גם במהלכם של חיי אומתנו, מצד אחד תפיסת החיים הרוחנית הקדמונית המתגלה לפנינו מתקופת ההוד והזוהר של האומה, מימי השלוחה, הפריחה, העוז והשיגוב המלאים הדרת קודש ורעננות של חיים, ומצד השני הולכת ונמשכת בנו תפיסת החיים של תקופת השברון והדכדוך הכללי, שאמנם הגבורה הרוחנית המסתתרת אשר סללה לה מסלות בקרב ימים זועפים של חיי קדושה ושל זהר וטהרה היא עולה למדרגה עליונה מאד ועושר הגדלות של היצירה הוא נפלא לאין חקר,

אבל תפיסתם של חיי גדלות אלו היא תפיסה שגדולתה מונח בשברונה וגבורתה בחולשתה בבחינת "והיה כאוב מארץ קולך ומעפר אמרתך תצפצף".